

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
71 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO 483¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-95 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO
KODEKSO 259 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-96**

2021 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. sausio 11 d. sprendimo Nr. SV-S-26 12 ir 13 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 71 straipsnio pakeitimo ir papildymo 483¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-95 (toliau – ANK projektas) ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 259 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-96 (toliau – BK projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai), tačiau pasiūlyti juos tobulinti pagal pateiktas pastabas:

1. BK projektu siūloma dekriminalizuoti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 259 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą baudžiamąjį nusižengimą (neteisėtas nedidelio kiekio narkotinių ar psichotropinių medžiagų gaminimas, perdirbimas, įgijimas, laikymas, gabenimas ar siuntimas neturint tikslo jų parduoti ar kitaip platinti), kartu siūlant už aptariamus neteisėtus veiksmus numatyti administracinę atsakomybę ir papildyti minėtais veiksmais Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 71 straipsnį (ANK projekto 1 straipsnis). ANK projekto 1 straipsniu siekiama ANK įtvirtinti administracinę atsakomybę už nedidelio kiekio narkotinių ar psichotropinių medžiagų gaminimą, perdirbimą, įgijimą, laikymą, gabenimą ar siuntimą neturint tikslo jų parduoti ar kitaip platinti, todėl siūlymas keisti BK 259 straipsnio pavadinimą ir šio straipsnio 1 dalyje įtvirtintų objektyviųjų nusikalstamos veikos požymių aprašymą, numatant, kad baudžiamoji atsakomybė už BK 259 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą nusikaltimą kiltų tuo atveju, jeigu asmuo gamintų, perdirbtų, įgytų, laikytų, gabentų ar siųstų „didesnį nei nedidelis kiekis“ narkotinių ar psichotropinių medžiagų neturint tikslo jų parduoti ar kitaip platinti, laikytinas pertekliniu. Atsižvelgiant į tai, kad ANK projektu siūloma numatyti atsakomybę už neteisėtus veiksmus, atliekamus su „nedideliu“ narkotinių ar psichotropinių medžiagų kiekiu, BK 259 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas nusikaltimas savaime užtrauks baudžiamąją atsakomybę tik už neteisėtus veiksmus, atliekamus su didesniu nei nedidelis narkotinių medžiagų kiekiu, nepriklausomai nuo to, ar bus pakeistas šio straipsnio pavadinimas ir objektyvieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai įtvirtinant formuluotę – „didesnis nei nedidelis kiekis“. Be to, BK projekto autorių siūloma įtvirtinti formuluotę „didesnis nei nedidelis kiekis“ nėra vartojama baudžiamajame įstatyme ir nederą su baudžiamojo įstatymo normų konstravimo praktika, kadangi konstruojant nusikalstamų veikų sudėtis, kuriose baudžiamosios atsakomybės laipsnis yra graduojamas, atsižvelgiant į kiekybinį rodiklį, tarpiniai dydžiai, esantys tarp minimalios ir maksimalios ribos, BK straipsnio dispozicijoje nėra savarankiškai įtvirtinami. Pavyzdžiui, BK 182 straipsnio 3 dalis numato baudžiamąją atsakomybę už „nedidelės vertės svetimo turto įgijimą“, šio straipsnio 2 dalis numato baudžiamąją atsakomybę už „didelės vertės svetimo turto įgijimą“, tačiau šio straipsnio 1 dalis įtvirtina bendrą nusikalstamų padarinių formą – „svetimo turto įgijimas“, kuri, atsižvelgiant į kitas šio straipsnio dalis, suponuoja baudžiamosios atsakomybės taikymą už didesnio nei nedidelis, bet mažesnio nei didelis svetimo turto įgijimą. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti tiek BK 259 straipsnio

pavadinimo, tiek šio straipsnio 1 dalyje įtvirtinto nusikaltimo objektyviųjų požymių aprašymo keitimo kaip perteklinio ir neatitinkančio baudžiamojo įstatymo normų konstravimo praktikos.

2. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte BK projekto autoriai nurodo Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 m. programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-1765 „Dėl Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 m. programos patvirtinimo“, 97.2 papunktį, kuriame numatyta priemonė „peržiūrėti baudžiamuosiuose teisės aktuose numatytas sankcijas ir depenalizavimo galimybes, siekiant riboti perteklinį laisvės atėmimo bausmės taikymą ir pernelyg ilgą jo trukmę, kai bausmės tikslų galima siekti taikant švelnesnes arba alternatyvias sankcijas, į pagalbą asmeniui nukreiptas alternatyvas;“. Taip pat, BK projekto autoriai Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 4 dalyje teigia, kad siūlomais BK pakeitimais „<...> bus sumažintos ir baudžiamosios justicijos sistemos patiriamos finansinės ir laiko sąnaudos šių nusikalstamų veikų tyrimui, nuteistųjų išlaikymui laisvės atėmimo vietų įstaigose, o narkotikų kontrolės politika bus labiau orientuota į visuomenės sveikatą <...>“. Taigi, vienas iš BK projekto tikslų – riboti galimybes taikyti laisvės atėmimo bausmes asmenims, kurie disponuoja (ar atlieka kitus BK 259 straipsnyje numatytus neteisėtus veiksmus) narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis neturint tikslo jų parduoti ar kitaip platinti. Neabejotina, kad Įstatymų projektais siūlomi ANK ir BK pakeitimai gerokai prisidės prie šio pozityvaus tikslo įgyvendinimo, tačiau siekiant dar efektyviau apriboti galimybes taikyti laisvės atėmimo bausmes asmenims, kurie yra priklausomi nuo narkotinių ar psichotropinių medžiagų, siūlytina įvertinti galimybę švelninti baudžiamąją atsakomybę už BK 259 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto nesunkaus nusikaltimo padarymą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad galiojančio BK 259 straipsnio 1 dalies sankcijos šiuo metu daugiausia yra orientuotos į būtent su laisvės atėmimu susijusias bausmes (bauda arba areštas, arba laisvės atėmimas iki dvejų metų), kas ne tik nepagrįstai sukuria prielaidas aptariamiesiems asmenims itin dažnu atveju taikyti į laisvės atėmimą orientuotas bausmes, bet ir iš esmės prieštarauja nesunkios nusikalstamos veikos paskirčiai – sukurti prielaidas pirmiausia taikyti su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes. Konstatuotina, kad, siekiant į asmens gydymą, o ne į jo nubaudimą orientuotos narkotinių ir psichotropinių medžiagų baudžiamosios politikos, tikslinga sukurti platesnes galimybes kaltininkui pirmiausia taikyti su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes. Atsižvelgiant į tai, siūlytina papildyti BK 259 straipsnio 1 dalies sankciją švelnesnėmis, su laisvės atėmimu nesusijusiomis bausmėmis – laisvės apribojimu ir viešaisiais darbais.

3. ANK 29 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad daiktai, kurių apyvarta uždrausta, konfiskuojami visais atvejais, todėl ANK projekte (71 straipsnyje) turėtų būti įtvirtinta ir administracinio poveikio priemonė – narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų konfiskavimas.

4. ANK projekte siekiama už nedidelio kiekio narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų disponavimą be tikslo jas platinti taikyti administracinę atsakomybę, vietoje šiuo metu numatytos baudžiamosios atsakomybės. Dekriminalizuojamo baudžiamojo nusižengimo, numatyto BK 259 straipsnio 2 dalyje, sankcijoje numatyta minimali bauda – nuo 750 eurų. ANK projekte už aptariamą veiką numatyta maksimali bauda – 100 eurų. Taigi, ANK projekte numatytas baudos maksimalus dydis yra 7,5 karto mažesnis už BK 259 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą minimalų baudos dydį. Atsižvelgiant į tai, kad ANK projekte maksimalų baudos dydį yra siūloma gerokai mažinti, šis aspektas turi būti detalčiau pagrįstas arba gali būti sprendžiama dėl ANK projekte numatyto maksimalaus baudos dydžio padidinimo, jį labiau priartinat prie dekriminalizuojamo baudžiamojo nusižengimo minimalios baudos ribos.

5. ANK, numatant atsakomybę už tam tikrą neteisėtą veiklą, ANK 589 straipsnyje nurodoma, kokių institucijų pareigūnams pavedama pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių

nusižengimų protokolus. Atsižvelgus į tai, ANK pildant nauju 483¹ straipsniu, keistinas ir ANK 589 straipsnis, nurodant instituciją (-as), kurios (-ių) pareigūnai atliks minėtus veiksmus.

6. ANK projekte siūloma atsisakyti galiojančio ANK 71 straipsnio 1 dalyje numatytos administracinės atsakomybės už narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą be gydytojo paskyrimo ir ANK 483¹ straipsnyje numatyti administracinę atsakomybę už šių medžiagų vartojimą viešose ir kitose vietose. Jei turėta omenyje, kad žodžių junginys „kitose vietose“ apima visas vietas, taip pat ir privačias, ši nuostata iš ANK XXIV skyriaus „Administraciniai nusižengimai, susiję su viešąja tvarka“ perkeltina į ANK VIII skyriaus „Su žmonių gyvybės ir sveikatos apsauga susiję administraciniai nusižengimai“ 71 straipsnį. Jei vis dėlto ANK projekto 2 straipsnyje dėstomo ANK 483¹ straipsnio 1 dalyje siekiama nustatyti administracinę atsakomybę už narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą tik viešose vietose, asmenys, neteisėtai vartojantys šias medžiagas privačioje erdvėje, išvengtų administracinės atsakomybės. Atsižvelgus į tai, kad narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimas, išskyrus Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme numatytus atvejus, laikytinas neteisėtu, ANK turėtų būti nustatyta administracinė atsakomybė už šių medžiagų vartojimą taip pat ir privačioje erdvėje.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras